

Andekate õppijate märkamine ja toetamine kutsekoolis

Töötoas osalejad tõid esile andekate õppijatega seotud probleemid nii koolist/süsteemist, õpetajast kui ka õpilasest lähtuvalt. Kõigi nende kolme aspektist olid probleemideks: **aeg (peamiselt selle puudumine), motivatsioon/motiveerimine, süsteemsuse puudumine/süsteemi jäikus**. Seejuures **õpilase tasandil** toodi eraldi välja, et andekad suhtuvad lisatöösse kui karisusse, kutsekoolis kaaslaste tase ei ole andekatele motiveeriv, individuaalseid õppekavu tehakse küll nõrgematele, kuid andekatele harva, rohkem oleks vaja rakendada „sellipraktikat“ meistrite käe all, kutsemeistrivõistluste kontekstis toodi välja barjäärid ,ligipääsul (koolidele on piirarvud ja suurematest koolidest ei pääse kõik võimekamad konkursile). **Õpetajate** endi jaoks olid valupunktideks andekate tuvastamine (eriti üldainetes, kus kokkupuude õpilastega liiga fragmentaalne), õpilaste motiveerimisega seonduv, aga ka see, et lisatöö andekatega toimub valdavalt õpetaja enda vaba aja arvelt ja puhtalt missioonitundest.

Kutsehariduse kontekstis on hea toetuda multiintelligentsuse teooriale, mis väärtustab erinevaid andeid ning annab meile teadmise, et igal inimesel on mingid tugevused. Andekuse olulised komponendid on kõrgeid (üld- ja/või eri-)võimeid, loovus ja pühendumus. Potentsiaali väljaareneamiseks on omakorda vajalik arengut toetav keskkond, mille kujundamisel tuleks keskmesse seada õpilase huvi, mis on seismise motivatsiooni käivitav jõud. Individuaalse aine-/või õppekava koostamisel andekale õppijale tuleks püüda vältida õpilast mitte stimuleerivaid ülesandeid (elimineerida kordused, püüda vältida rutiinseid ülesandeid), ning pakkuda ülesandeid, mis haaravad mõtlemise kõrgemaid staadiume (analüüs, hindamine, süntees) ning on õpilasele tähenduslikud. Praktilistes õppeainetes on oluline ühelt poolt optimeerida n-ö käsitööoskuste omandamise aega, ja samas väärtustada harjutamise ja teadmiste tähtsust loomeprotsessis. Oluline on mentorite kui professionaalsete eeskujude kaasamine. Õppe korralduse kokkuleppimisel tuleks kindlasti kaasata ka õpilane ise, sellega toetame tema kui iseseisva õppija kujunemist.